

Uitvoeringsorganisatie
Bedrijfsvoering Rijk
Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Inkoop

Nota van Inlichtingen (ronde 2)

UBR|HIS

Bezoekadres

Rijkskantoor Beatrixpark
Wilhelmina van Pruisenweg 52
2595 AN Den Haag

Postbus 20011
2500 EA Den Haag

GEGEVENS AANBESTEDING	
Naam Europese aanbesteding	Levering medicinale cannabis van farmaceutische en constante kwaliteit
Opdrachtgever	CIBG (Bureau voor Medicinale Cannabis)
Projectnummer	201700274.057
Senior inkoopadviseur	De heer mr. R.H.M. Luijckx
Plaats/datum	

Dit is de (tweede) Nota van Inlichtingen waarin op verzoek van meerdere Potentiële Gegadigden meerdere vragen, naar aanleiding van de onderhavige uitgebrachte Selectieleidraad d.d. 28 februari 2018, beantwoord zullen worden.

Inhoudsopgave
Selectieleidraad

Vragen
1 - 59

SELECTIELEIDRAAD

VRAAG 1.	<p>Deze aanbesteding is toegeschreven naar een bepaalde winnaar: de zittende exclusieve leverancier. Van andere geïnteresseerde partijen (die nog niet actief waren in Nederland en dat ook niet konden zijn vanwege het systeem en de wetgeving) kan niet worden verwacht de bouwvergunning aan te vragen, leges te betalen, opiumontheffing aan te vragen en hoge kosten te maken voor een faciliteit (miljoenenproject), om vervolgens het risico te lopen de opdracht niet te winnen, of zelfs niet toegelaten te worden tot de gunningsfase. Dit is een duidelijke schending van het aanbestedingsrecht. Gegadigde herinnert eraan dat de aanbestedingsregels zijn vastgesteld in het kader van de verwezenlijking van de interne markt, waarin het vrije verkeer is gewaarborgd en een einde is gemaakt aan de mededingingsbeperkingen. In deze context van één interne markt en van daadwerkelijke mededinging is het in het belang van het gemeenschapsrecht om de grootste mogelijke deelneming van inschrijvers aan een aanbesteding te waarborgen. De eisen en voorwaarden van de aanbestedende dienst verhinderen deze doelstelling per definitie.</p> <p>In tegenstelling tot wat de aanbestedende instantie suggereert, draagt deze aanbesteding geen bijzonder karakter die dat rechtvaardigt. Integendeel, deze is normaal van aard. De aanbestedende dienst presenteert als een voldongen feit dat de eisen van teeltlocatie, proefteelten, bouwvergunning, leges, opiumontheffing en de investeringen die daarmee gepaard gaan noodzakelijke vereisten zijn zo vroeg in het aanbestedingstraject. Bijvoorbeeld bij de recente Duitse aanbesteding voor cannabis zijn dergelijke niet proportionele eisen niet gesteld. Er zijn dus minder bezwaarlijke alternatieven (bijvoorbeeld: referenties opvragen, samples uit andere landen toestaan (die ook in andere landen gecontroleerd kunnen worden)).</p> <p>Bovendien zijn de thans gestelde eisen bij uitstek eisen die worden gesteld in het kader van de uitvoering van de opdracht, dus nadat de gunningsbeslissing is bekendgemaakt.</p> <p>Blijkbaar zijn ook andere partij(en) van mening dat de gestelde eisen strijdig zijn met de aanbestedingsrechtelijke beginselen, gezien de hoeveelheid kritische vragen die zijn gesteld aan de aanbestedende dienst. In het licht van het voorgaande vragen wij de aanbestedende vriendelijk de aanbestedingsprocedure te herzien. Mocht de aanbestedende dienst daartoe niet over wenselijk te gaan, dan willen wij graag de problematiek voorleggen aan het klachtenloket van de aanbestedende dienst en vooral ook aan het door de wetgever gecreëerde Commissie van Aanbestedingsexperts. Daarvoor moet wel aanhouding van deze procedure plaatsvinden.</p> <p>Als de aanbestedende dienst daar onverhoopt niet toe bereid is dan rest ons alleen nog de mogelijkheid om een gerechtelijke procedure te gaan starten nog voor de uiterste datum voor het verzoek tot deelname. Dat vanzelfsprekend een zeer onwenselijke situatie. Tegelijkertijd, dit is de ultieme mogelijkheid om rechten voor te behouden.</p> <p>Gezien het voorgaande, verzoeken wij de aanbestedende dienst deze aanbesteding uitdrukkelijk te heroverwegen, althans de klachtenprocedure bij de Commissie van Aanbestedingsexperts af te wachten. Kan de aanbestedende dienst hiermee instemmen? Indien het noodzakelijk mocht blijken (al denken wij van niet), dan kan desnoods de overbruggingsovereenkomst nog voor een beperkte periode worden verlengd. Ons doel is dat een <i>level playing field</i> wordt gecreëerd en dat wij als gegadigde een eerlijke kans maken op de opdracht.</p>
Vindplaats	-

VRAAG 2.	<p>Dat nog niet exact is vast te stellen hoeveel producten tijdens de gehele looptijd van de overeenkomst zullen moeten worden geleverd, is juist. Echter dit maakt niet dat het volledige risico bij de aanbieders kan worden gelegd. Dat is niet proportioneel. De strekking van de overeenkomst is volledig onduidelijk. In afwijking van andere raamovereenkomsten, is zelfs onduidelijk welke algehele markt(en) moet worden bediend. De aanbesteding is namelijk verdeeld over twee percelen, waardoor onduidelijkheid bestaat voor de gegadigden wat de precieze omvang van de vraag zal zijn op de algehele markten. Vooral voor perceel 2 is geheel onduidelijk wat de vraag zal zijn. Met name ook nu bij perceel 1 klaarblijkelijk ook nog nieuwe variëteiten mogen worden aangeboden, hetgeen nog onzekerder maakt of perceel 2 producten worden gevraagd. Tegelijkertijd staat dat van de aanbieders wel hoge investeringen worden verlangd.</p> <p>Bij aanbesteden moeten aanbestedende diensten het beginsel van proportionaliteit in acht nemen. De Gids proportionaliteit geeft hier invulling aan. In de AMvB (Aanbestedingsbesluit) bij de Aanbestedingswet 2012 is de Gids proportionaliteit als verplicht te volgen richtsnoer aangewezen. Daarbij past ook een eerlijke risicoverdeling. Nu wenst de aanbestedende dienst het risico volledig bij de marktpartijen neer te leggen. Dat is niet proportioneel, strijdig met de Aanbestedingswet en daarmee onrechtmatig. Ook uit Europese jurisprudentie blijkt dat het risico niet zo bij inschrijvende marktpartijen mag worden gelegd. Volgens de relevante beginselen onder het Europese recht is effectieve en eerlijke concurrentie alleen gegarandeerd op basis van vergelijkbare aanbiedingen die niet zijn beïnvloed door ongewone calculatierisico's. Het schendt het transparantiebeginsel, de beginselen van eerlijke concurrentie en is strijdig met een zorgvuldige belangenafweging een onredelijke calculatie van de partijen te verlangen.</p> <p>Vriendelijk doch dringend verzoek deze disproportionele opzet van de aanbesteding alsnog opheffen. Gaat de aanbestedende dienst daartoe over? Zo niet, waarom niet?</p>
Vindplaats	-
VRAAG 3.	Er is een partij, namelijk de huidige leverancier, die precies die vijf variëteiten levert die eveneens – en klaarblijkelijk niet geheel toevallig – zijn toebedeeld aan perceel 1. Waarom worden de vijf variëteiten niet verdeeld over twee of drie percelen, zodat meer partijen kans maken op de opdracht?
Vindplaats	-
VRAAG 4.	Begrijpen wij het goed dat deel V van de UEA oningevuld kan blijven nu geen sprake is van selectiecriteria?
Vindplaats	Paragraaf 4.3; pagina 26.
VRAAG 5.	Uw toelichting naar aanleiding van de gestelde vraag bevat geen (juridische) grond c.q. argumentatie van waarom u voorbij gaat aan de naar onze mening noodzakelijke (tussentijdse) aanbesteding. Graag uw aanvullende c.q. nadere toelichting?
Vindplaats	Vraag 3 Nota van Inlichtingen (ronde 1)
VRAAG 6.	<p>In uw antwoord op vraag 6 heeft u aangegeven dat de informatie die met de huidige opdrachtnemer wordt uitgewisseld, de informatie is die betrekking heeft op de raamovereenkomst.</p> <p>Kan de aanbestedende dienst de informatie die tussen de huidige leverancier en de aanbestedende dienst is uitgewisseld in het kader van de interim raamovereenkomst ook delen met de andere gegadigden? Zo niet, waarom niet?</p>
Vindplaats	Vraag 6 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 7.	<p>Uw toelichting dat een kennisvoorsprong inherent is aan de aanbesteding van een overheidsopdracht die de voortzetting is van de lopende opdracht volgen wij niet.</p> <p>Sinds 2003 produceert Bedrocan medicinale cannabis voor het ministerie van VWS. Tevens is Bedrocan volgens haar website momenteel het enige bedrijf ter wereld dat in staat is om gestandaardiseerde medicinale cannabis te produceren.</p> <p>Wij wijzen u nogmaals nadrukkelijk op de verplichting van de aanbestedende dienst om deze kennisvoorsprong op te heffen c.q. te nivelleren opdat alle gegadigden over dezelfde informatie beschikken en er aldus sprake is van een 'level playing field' ergo dat het gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel wordt nageleefd.</p> <p>Uw argument inzake de Opiumwetontheffing is daarbij irrelevant nu deze geen opgeld doet in het kader van de aanbesteding en als zodanig gega digde niet faciliteert met de informatie waar het hier om gaat. Wij hebben voor een inschrijving nadere informatie nodig over de variëteiten van perceel 1.</p> <p>Met deze achtergrond dus het herhaalde verzoek om de gevraagde informatie te verstrekken?</p>
Vindplaats	Vraag 9 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 8.	<p>U antwoordt onder vraag 10 dat de winnaars voor de percelen 1 en 2 recht hebben op leveringen/dienstverlening van medicinale cannabis op basis van de grondslag van deze aanbesteding. Dat is geen duidelijk antwoord op de gestelde vraag. Kan de aanbestedende dienst bevestigen dat de twee winnaars exclusieve leveranciers zullen worden voor medicinale cannabis in Nederland?</p>
Vindplaats	Vraag 10 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 9.	<p>De aanbestedende dienst antwoordt op vragen 12 en 14 dat in de toekomst de gedeclareerde waarde mogelijk worden aangescherpt. Graag zouden wij willen weten wat deze aanscherpingen inhouden.</p> <p>a) Waar dienen de gegadigden rekening mee te houden?</p> <p>b) Kan de aanbestedende dienst bevestigen dat de aanbestedende dienst verantwoordelijk is voor de extra kosten die volgen uit deze veranderingen, althans dat in zo een geval de vergoeding van de aanbieder mag worden verhoogd? Zo wordt onzekerheid voor aanbieders gemitigeerd en hoeven zij dit risico niet nu al bij de prijsstelling te beprijzen. Dit is bovendien voordelig voor de aanbestedende dienst. Zo niet, waarom niet?</p>
Vindplaats	Vragen 12 en 14 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 10.	<p>Onder vraag 13 antwoordt de aanbestedende dienst dat de nieuwe richtlijnen voor standaardisatie gedurende de looptijd van de af te sluiten raamovereenkomst in werking zullen treden.</p> <p>Kan de aanbestedende dienst bevestigen dat eventueel de aanbestedende dienst verantwoordelijk is voor de extra kosten met deze veranderingen, althans dat in zo een geval de vergoeding van de aanbieder mag worden verhoogd? Zo wordt onzekerheid voor aanbieders gemitigeerd en hoeven zij dit risico niet nu al bij de prijsstelling te beprijzen. Dit is bovendien voordelig voor de aanbestedende dienst. Zo niet, waarom niet?</p>
Vindplaats	Vraag 13 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 11.	<p>Uw beantwoording is niet in lijn met de strekking van deze aanbesteding en de wijze waarop deze is uitgewerkt in de selectieleidraad. Perceel 1 ziet zeer specifiek op het telen van de 'bestaande variëteiten met een constante kwaliteit', perceel 2 is juist ingericht met de opzet om nieuwe, innovatieve variëteiten te kweken.</p> <p>Het kan dus niet zo zijn dat de opdrachtnemer in perceel 1 nieuwe variëteiten gaat kweken, mede niet omdat dat in latere (contracts)fase gaat leiden tot onduidelijkheid over innovatie, ontwikkeling en de productie en afname. Dat is niet te scharen onder ondernemersrisico, maar is aan de aanbestedende dienst om reeds in deze fase helder te zijn en de lijn van het bestek te volgen.</p> <p>Het verzoek tot aanpassing dat perceel 1 ziet op het kweken van de huidige, bestaande variëteiten zonder innovaties en perceel 2 op nieuwe variëteiten?</p>
Vindplaats	Vraag 16 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 12.	<p>U geeft aan dat u met perceel 2 onder meer gehoor geeft aan de wens om tot een gevarieerder aanbod aan medicinale cannabis te komen. Begrijpen wij het goed, dan zijn de volgende eisen aan perceel 2 (nieuwe variëteiten) gesteld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat deze gestandaardiseerd (THC en CBD steeds tussen 85% -115%) dienen te zijn; • niet dezelfde samenstelling mogen hebben als de vijfde genoemde variëteiten bij perceel 1 (huidige variëteiten). <p>U geeft hiermee ruimte voor creativiteit en innovatie. De kans is zeer waarschijnlijk dat u hiermee een zeer divers aanbod aan inschrijvingen voor perceel 2 ontvangt. Hierdoor ontstaat het risico dat u voor perceel 2 appels met peren moet gaan vergelijken.</p> <p>Hoe waarborgt u dat t.a.v. perceel 2 elk risico op favoritisme en willekeur is uitgebannen, zodat daadwerkelijk een gelijk speelveld bestaat?</p>
Vindplaats	Vraag 16, 18 en 29 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 13.	Hoe gaat de aanbestedende dienst, met de lijn van het bestek als achtergrond, ervoor zorgen dat er geen onduidelijkheid bestaat over wie wat gaat kweken en op basis van welke (reeds in deze fase inzichtelijke) documentatie wordt daarover besloten om willekeur in de toekomst te voorkomen?
Vindplaats	Vraag 17 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 14.	<p>In het licht van vraag 17 en 18, kan de aanbestedende dienst aangeven hoe deze verdeling in percelen (perceel 1: bestaande variëteiten en perceel 2: nieuwe variëteiten) concreet een business case kan opleveren voor perceel 2, wanneer ook onder perceel 1 de ontwikkeling van nieuwe variëteiten wordt toegestaan? Met de gekozen opzet is het maar de vraag of er überhaupt vraag naar perceel 2 zal ontstaan. Dit is met name van belang, gezien veel geld moet worden geïnvesteerd in perceel 2. Daarmee is perceel 2 bij voorbaat gedoemd te mislukken. Logischer is het om de variëteiten te verdelen tussen de percelen en voor een van de percelen tevens de mogelijkheid te bieden om ook nieuwe variëteiten aan te bieden. Daarmee zou meer concurrentie plaatsvinden en zou een evenwicht bestaan voor de percelen. De enige reden om dit niet te doen lijkt dat dit ten koste kan gaan van de zittende leverancier maar dat is niet het belang van de patiënt en de betaler van de zorg.</p> <p>a) Kan de aanbestedende dienst de opdeling in percelen herzien?</p> <p>b) Zo niet, kan de aanbestedende dienst toelichten waarom en op basis van welke inzichten zij meent dat perceel 2 toch een levensvatbare business case kan opleveren?</p>
Vindplaats	Vragen 17 en 18 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 15.	<p>U geeft aan dat het momenteel niet mogelijk is om inzichtelijk te maken wat de verschillen zijn tussen de huidige (bijgevoegde) monografie en de nieuwe monografie, aangezien de definitieve gedeclareerde waarden onbekend zijn.</p> <p>Zijn er naast de definitieve gedeclareerde waarden nog andere (mogelijke) verschillen tussen de huidige (bijgevoegde) monografie en de nieuwe Europese monografie bij u bekend?</p>
Vindplaats	Vraag 23 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 16.	<p>Onder vraag 24 antwoordt de aanbestedende dienst dat bij de aanvraag van een opiumonthefving (27 augustus 2018) een voorwaarde is dat de teeltlocatie beschikbaar is voor inspectie. Voor een gegadigde betekent dit dat ze of een beschikbare teeltlocatie moet hebben of anders voor 27 augustus 2018 een teeltlocatie moet gaan bouwen (zie ook vragen 36, 37 58). Voordat gegadigde weet of zij wordt toegelaten tot de gunningsfase en dus ook onvolstrekke onzekerheid verkeert of zij een van de twee opdrachten zal winnen, zou zij dus – als zij de aanbestedende dienst goed begrijpt, honderdduizenden, zo niet miljoenen moeten investeren in leges, bouwkosten, architect kosten etc. Alleen de zittende leverancier heeft dit nadeel niet. Per slot, heeft de huidige leverancier al jaren in Nederland een exclusieve positie en bovendien een locatie beschikbaar. Deze eisen zijn daarmee niet proportioneel. Bij de recente Duitse aanbesteding voor cannabis zijn dergelijke niet proportionele eisen niet gesteld. Bovendien zijn deze eisen, omdat deze de huidige leverancier dienen en de andere gegadigden benadelen, in strijd met het gelijkheidsbeginsel. Daarmee zijn deze eisen ook onrechtmatig. Gegadigde herinnert eraan dat de aanbestedingsregels zijn vastgesteld in het kader van de verwezenlijking van de interne markt, waarin het vrije verkeer is gewaarborgd en een einde is gemaakt aan de mededingingsbeperkingen. In deze context van één interne markt en van daadwerkelijke mededinging is het in het belang van het gemeenschapsrecht om de grootst mogelijke deelneming van inschrijvers aan een aanbesteding te waarborgen. De eisen en voorwaarden van de aanbestedende dienst verhinderen deze doelstelling volkomen. De eisen zijn niet proportioneel, strijdig met het gelijkheidsbeginsel en dus strijdig met de aanbestedingswet en daarmee onrechtmatig. Volledigheidshalve verwijst inschrijver naar vaste jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie. (HvJ EU 19 mei 2009, C-5638/07 (Assitur), HvJ EU 29 april 2004, C-496/99 (CAS Succhi di Frutta), punt 110, HvJ EU 19 juni 2003, C-315/01 (GAT), punt 73, HvJ EU 12 december 2002, C-470/99, punt 93, HvJ EU 12 december 2002, C-470/99, punt 93 et seq, HvJ EU 22 juni 1993, C-243/89 (Commissie v Denemarken (Storebaelt)), punt 33.</p> <p>Kan de aanbestedende dienst deze disproportionele opzet van de aanbesteding alsnog opheffen? Zo niet, waarom niet?</p> <p>Volledigheidshalve merkt gegadigde op dat de gestelde eis over de opiumonthefving, de vergunning voor de teeltlocatie en de proefteelt niet gesteld hoeven te worden om de geschiktheid aan te tonen, zeker niet in dit stadium van de procedure. Dergelijke eisen zijn relevant bij de uitvoering van de opdracht. Let wel, dat is pas in 2020. Bovendien zou ook met referenties en samples uit andere landen kunnen worden aangetoond dat een partij instaat is om aan de eisen te voldoen. De aanbestedende dienst benoemt de situatie als een voldongen feit maar is dat niet. Feitelijk maakt de aanbestedende dienst het hiermee voor andere gegadigden, anders dan de zittende leverancier, onmogelijk deel te nemen aan deze aanbesteding. Dit gaat ten kosten van patiënten en diegene die de zorg bekostigen.</p>
Vindplaats	Vraag 24 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 17.	<p>Voor de goede orde, de test inzake THC en CBD gehalte ziet op het gestelde in het bestek; correct?</p> <p><i>'Er worden voor perceel 2 geen eisen gesteld aan de hoogte en de samenstelling van de percentages THC en CBD, enkel dat deze niet dezelfde mogen zijn als bij de hierboven genoemde vijf variëteiten in perceel 1 (Huidige variëteiten).'</i></p>
Vindplaats	Vraag 25 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 18.	<p>a) Is het een Inschrijver toegestaan om een proefteelt uit te voeren op een andere locatie in Nederland dan de locatie die hij zelf voor de uitvoering van de raamovereenkomst als teeltlocatie zal gebruiken?</p> <p>b) Aan welke eisen dient de locatie voor de proefteelt dan te voldoen?</p>
Vindplaats	Vraag 26 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 19.	<p>Onder vraag 28 antwoordt de aanbestedende dienst dat thans de vijf variëteiten voor perceel 1 die door de huidige leverancier worden geleverd niet leiden tot ongerechtvaardigde belemmeringen in de openstelling van overheidsopdrachten voor mededinging.</p> <p>Kan de aanbestedende dienst aangeven wat de reden is om aan perceel 1 precies die vijf variëteiten toe te bedelen die thans door de zittende leverancier worden geleverd, wetende daarmee dat de aanbestedende dienst de concurrentie onnodig beperkt en de zittende leverancier een groot voordeel heeft zonder dat daar een objectief te rechtvaardigen reden voor bestaat?</p>
Vindplaats	Vraag 28 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 20.	<p>Uw constatering dat er sprake is van 'gelijke toegang' en geen 'ongerechtvaardigde belemmeringen in de openstelling van overheidsopdrachten voor mededinging' is ons inziens niet juist nu de opdrachtnemer in perceel 2 'gehinderd' wordt door datgene wat de opdrachtnemer in perceel 1 reeds 'moet' uitvoeren in het kader van de continuïteit in de constante kwaliteit.</p> <p>Oftewel, het staat de opdrachtnemer in perceel 2 niet vrij om innovatief te kweken omdat de producten van de opdrachtnemer in perceel 1 altijd voorgaan. Hoe staat u daar, in relatie tot deze additionele toelichting, tegenover?</p>
Vindplaats	Vraag 28 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 21.	<p>Uit paragraaf 3.3.1 van de Selectieleidraad en de vele vragen die daarover in de eerste Nota van Inlichtingen zijn beantwoord, ontstaat het beeld dat uiterlijk bij definitieve gunning ingerichte teeltlocaties aanwezig moeten zijn die klaar zijn voor productie. Dat lijkt ook te volgen uit de concept raamovereenkomst die zonder aanlooperperiode bepaalt (artikel 7) dat vanaf 1 november 2019 geldt dat na bestelling (die dus op 1 november 2019 kan plaatsvinden) binnen 18 weken moet worden geleverd.</p> <p>Wij menen (en desnoods verzoeken wij) dat de stukken zo niet moeten worden uitgelegd. Het zou uiterst disproportioneel zijn van (geselecteerde) gegadigden te vragen dat zij een complete fabriek bouwen zonder zekerheid van de opdracht. Dat geldt in deze branche te meer nu verliezende inschrijvers nauwelijks alternatieve activiteiten met die productielocaties kunnen uitvoeren.</p> <p>Wij stellen voor dat de stukken (bijvoorbeeld de concept raamovereenkomst) zo worden aangepast dat de onderneming met de uitgekozen inschrijving een redelijke termijn (minimaal zes maanden) wordt gegeven na definitieve gunning om de productielocatie te realiseren.</p>
Vindplaats	Nota van Inlichtingen (ronde 1) Paragraaf 3.3.1. Concept raamovereenkomst (Bijlage I)

VRAAG 22.	<p>In artikel 19.4 van de Raamovereenkomst is bepaald dat de Verkoper zich onthoudt van verkoop bevorderende activiteiten en een terughoudend beleid dient te voeren ten aanzien van publiciteit. Daartegenover staat de wens om een gevarieerder aanbod aan medicinale cannabis te verkrijgen, waarvan de daadwerkelijke behoefte en omvang van deze behoefte momenteel onduidelijk is. Anderzijds kent de markt wel de bestaande variëteiten.</p> <p>Kan de aanbestedende dienst toelichten hoe zij de spagaat ziet tussen bij de markt bekende variëteiten en de nieuwe variëteiten die de aanbieder op perceel 2 zal introduceren en zal aanbieden aan de apothekers, artsen en patiënten (bijvoorbeeld een informatiebrochure voor artsen en apothekers en/of inlichtingenbijeenkomsten)?</p>
Vindplaats	Vraag 30 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 23.	<p>De vraag van de politiek sluit aan bij de zienswijze zoals ook gevolgd in de selectieleidraad; perceel 1 ziet op het continueren van de constante kwaliteit van de Bedrocan variëteiten, perceel 2 ziet op creëren van een gevarieerder, innovatief aanbod van medicinale cannabis. Derhalve het verzoek om de innovatie inzake nieuwe variëteiten exclusief bij de opdrachtnemer van perceel 2 neer te leggen en dit te laten vervallen in perceel 1?</p>
Vindplaats	Vraag 31 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 24.	<p>In uw antwoord verwijst u naar de motie van de Leden Volp en van Tongeren. In deze motie is enerzijds genoemd dat onderzoek moet worden verricht naar varianten aan medicinale cannabis en anderzijds in overleg dient te worden getreden met vertegenwoordigers van patiënten en telers om tot een gevarieerder aanbod te komen.</p> <p>Graag vernemen wij of er onderzoek is verricht naar varianten aan medicinale cannabis en of er overleg heeft plaatsgevonden met de desbetreffende vertegenwoordigers. Indien dit onderzoek en overleg heeft plaatsgevonden, ontvangen wij graag de onderzoeks- en besprekingsverslagen?</p>
Vindplaats	Vraag 31 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 25.	<p>Als u geen prioriteit geeft aan het verzamelen van informatie omtrent de wensen van gebruikersgroepen (artsen, apotheken, patiënten), hoe gaat de aanbestedende dienst dan beslissen welke nieuwe variëteiten ontwikkeld en gekweekt gaan worden?</p>
Vindplaats	Vraag 34 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 26.	<p>U meent het risico op schade wegens ontstane overschotten te ondervangen door regelmatig in contact te treden met Opdrachtnemer, waarbij ook de verwachte productiecapaciteit aan bod zal komen. In uw antwoord gaat u niet in op de overwegingen/redenen om dit risico volledig bij de inschrijver te alloceren.</p> <p>Het risico zoals bedoeld in vraag 36 geldt des te meer voor perceel 2 nu geen duidelijkheid kan worden verschaft over de mogelijke marktvraag van de variëteiten (zie antwoord vraag 29). Onduidelijk is dus of en hoe groot de marktvraag naar nieuwe variëteiten is.</p> <p>Nogmaals vernemen wij graag van de Aanbestedende dienst wat de redenen/afwegingen zijn geweest om dit risico volledig bij de Opdrachtnemer neer te leggen, omdat de in vraag 36 NvI 1 genoemde bepalingen niet verenigbaar zijn met het voorschrift 3.9 A van de Gids Proportionaliteit?</p>
Vindplaats	Vraag 36 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 27.	<p>U meent het risico op schade wegens ontstane overschotten te ondervangen door regelmatig in contact te treden met Opdrachtnemer, waarbij ook de verwachte productiecapaciteit aan bod zal komen.</p> <p>Ons inziens is hiermee het risico op het ontstaan van overschotten niet ondervangen. De gevolgen van deze overschotten, zijnde o.a. de kosten van vernietiging, komen volledig voor rekening van Opdrachtnemer.</p> <p>Bent u bereid om de disproportionele risicoallocatie te herzien conform het bepaalde in de Gids Proportionaliteit?</p>
Vindplaats	Vraag 36 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 28.	Welke doeltreffende maatregelen gaat BMC treffen waardoor het risico dat een overschot ontstaat en de daarbij behorende gevolgen niet volledig voor rekening en risico van Opdrachtnemer komen (voorschrift 3.9 A Gids Proportionaliteit)?
Vindplaats	Vraag 36 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 29.	<p>U geeft aan dat u niet bereid bent om ingevolge voorschrift 3.3 A van de Gids Proportionaliteit enige omzetgarantie of vergoeding op te nemen voor het ter beschikking stellen van personeel/materieel/materiaal. U treedt wel regelmatig in contact met Opdrachtnemer, onder andere over de verwachte productiecapaciteit.</p> <p>Ons inziens doet hier niet aan af dat personeel, materieel of materiaal alsnog beschikbaar dient te worden gesteld zonder dat hiervoor een omzetgarantie of vergoeding tegenover staat.</p> <p>Nogmaals vragen wij de Aanbestedende dienst om te overwegen om alsnog enige omzetgarantie dan wel vergoeding hiervoor op te nemen?</p>
Vindplaats	Vraag 38 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 30.	<p>De aanbestedende dienst antwoordt onder vraag 39 dat gezien het feit dat de indicatie van de omvang moeilijk is in te schatten, de aanbestedende dienst niet kan voorzien in duidelijke, nauwkeurige en ondubbelzinnige herzieningsclausules. Nu de aanbestedende dienst de indicatie van de omvang moeilijk vindt in te schatten, betekent dit feitelijk dat geen sprake is van een herzieningsclausule zoals bedoeld in artikel 2.163g Aanbestedingswet.</p> <p>Kan de aanbestedende dienst bevestigen dat het in het licht van artikel 2.163g Aanbestedingswet de omvang van de opdracht en/of de leveringen/dienstverlening van de raamovereenkomst niet met een beroep op 2.163g kan worden gewijzigd?</p>
Vindplaats	Vraag 39 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 31.	<p>a) In het licht van vraag 40, kan de aanbestedende dienst aangeven hoe met nadere prijsveranderingen wordt omgegaan?</p> <p>b) Wordt de inschrijver voor deze prijsveranderingen gecompenseerd?</p>
Vindplaats	Vraag 40 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 32.	In het kader van vraag 41, kan de aanbestedende dienst een voorbeeld geven van een opbouw van de apotheekinkoopprijs zoals die gebruikelijk is?
Vindplaats	Vraag 41 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 33.	Uw antwoord is ons niet helder, kunt u dit nader verduidelijken?
Vindplaats	Vraag 41 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 34.	Op grond van artikel 1.5 lid 3 Aw dient de aanbestedende dienst het afzien van splitsing te motiveren, waarbij (ook) aandacht dient te zijn voor toegang tot de opdracht voor het MKB-bedrijf. Het is evident dat de omvang van de opdracht kan fluctueren, maar het is niet reëel om te veronderstellen dat bij een splitsing van opdracht 1, deze niet meer interessant zouden zijn en/of onvoldoende omvangrijk zouden zijn. Integendeel, door splitsing wordt de concurrentie vergroot en recht gedaan en de mogelijkheid voor MKB-ondernemers om de markt te betreden. De enkele constatering dat de Aanbestedende dienst geen noodzaak ziet om het perceel in subpercelen te splitsen is onvoldoende motivering/rechtvaardiging.
Vindplaats	Vraag 43 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 35	Deze vindt dus plaats tussen 18 juni 2018 en 27 augustus 2018?
Vindplaats	Vraag 45 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 36.	In het antwoord op vraag 48 staat dat de VOG Natuurlijke Personen "te allen tijde" dient te worden ingediend, terwijl de VOG RP (alleen) dient te worden ingediend "indien van toepassing". Die afwijkende formulering is verwarrend. Is het in feite niet zo dat <i>geen</i> VOG Natuurlijke Personen hoeft te worden ingediend indien het Verzoek tot deelneming wordt gedaan door een rechtspersoon of een combinatie van rechtspersonen?
Vindplaats	Vraag 48 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 37.	Het feit dat een onderaannemer geen UEA (en dus geen achterliggende bewijsstukken) hoeft aan te leveren, verhoudt zich ons inziens niet dat de onderaannemer wel bijlage 3B, 4B en 7B moet overleggen. Ook die formulieren zijn van toepassing op de hoofdaannemer en die dient deze aldus in te vullen. Graag uw bevestiging dat de formulieren 3B, 4B en 7B niet door de onderaannemer ingevuld hoeven te worden?
Vindplaats	Vraag 48 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 38.	In uw antwoord op vraag 54 van de Nota van Inlichtingen van 23 april 2018 staat vermeld dat een audit bij een bedrijfsbezoek van de teeltlocatie achterwege kan blijven bij de huidige leverancier wanneer deze op dezelfde teeltlocatie wenst te telen. Ten aanzien van de zittende leverancier stelt de aanbestedende dienst andere eisen. Daarmee behandelt de aanbestedende dienst de huidige leverancier anders, hetgeen strijdig is met de aanbestedingsrechtelijke beginselen. Alle partijen moeten aan dezelfde eisen voldoen. Kan de aanbestedende dienst deze ongelijkheid, en daarmee deze onrechtmatigheid alsnog opheffen? Zo niet, waarom niet?
Vindplaats	Vraag 54 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 39.	Hoe waarborgt de Aanbestedende dienst dat de audit die mogelijk recent (zoals bedoeld in het antwoord op vraag 54) bij de huidige opdrachtnemer is verricht, dezelfde audit is zoals bij andere gegadigden zal worden verricht?
Vindplaats	Vragen 54 en 70 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 40.	<p>De aanbestedende dienst antwoordt onder vraag 57 dat ze de hoge kosten schaarst onder het ondernemersrisico. Hier lijkt de aanbestedende dienst de impact enorm te onderschatten. Het kan hier gaan om honderdduizenden zo niet miljoenen euro's investeringen. Van een (potentiële) gegadigde wordt geëist een volledige teeltlocatie op te tuigen (of gedurende een bepaalde periode te leasen) en daarmee gepaard gaand grote investeringen te doen zodat aan de verschillende eisen in het kader van deze opdracht (onder andere de proefteelten) kan worden voldaan. Bovendien met het risico dat de opdracht niet wordt gewonnen en daarmee alle investeringen voor niets zijn geweest. Dit is in strijd met de proportionaliteitsbeginsels. Het proportionaliteitsbeginsel houdt in dat de keuzes die een aanbestedende dienst maakt en de eisen en voorwaarden die zij stelt bij een aanbesteding, in redelijke verhouding dienen te staan tot de aard en omvang van de aan te besteden opdracht. Dat doen deze eisen niet. Bij de recente Duitse aanbesteding voor cannabis zijn dergelijke disproportionele eisen niet gesteld.</p> <p>Wij vragen de aanbestedende dienst deze niet-proportionele risicoverdeling te herzien. Gaat de aanbestedende dienst daartoe over? Zo niet, waarom niet?</p>
Vindplaats	Vraag 57 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 41.	<p>a) Wanneer dient een Gegadigde die niet beschikt over een ingerichte teeltlocatie de documenten uit de selectieleidraad precies in te dienen? Wij doelen op de plattegrond en beveiligingsomschrijving (bullet 1, pagina 22 van de Selectieleidraad), op het plan van aanpak, de aanvraag van een bouwvergunning en de bouwplannen. De beantwoording van vraag 57 noemt een "Verzoek tot indiening"?</p> <p>b) Klopt het dat die documenten nog niet bij het Verzoek tot Deelname (uiterlijk 18 juni 2018) hoeven te worden ingediend?</p> <p>c) Is het juist dat die stukken pas in de 'verificatiefase' van de selectiefase, dus ná de bekendmaking van het voornemen tot selectie (gepland op 27 augustus 2018), desgevraagd hoeven worden overgelegd?</p> <p>d) Als dat op dit moment niet de uitleg van de Aanbestedende dienst is, kan deze dan overwegen om de <i>timing</i> van deze eisen op de hierboven genoemde wijze naar achteren te verschuiven? Daarmee wordt voorkomen dat gegadigden door korte termijnen worden gedwongen extra kosten te maken, hetgeen enigszins tegemoet komt aan de vele – ook door ons onderschreven – bezwaren op het gebied van de proportionaliteit van de aanbesteding. Overigens sluit die latere timing van documentverstrekking (en, noodzakelijkwijs de audits) ook goed aan op het feit dat ook andere verificatie (zie paragraaf 5.14) in ná de voorlopige selectiebeslissing plaatsvindt.</p>
Vindplaats	Vraag 57 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 42.	<p>In uw antwoord op vraag 60 verwijst u naar artikel 6 van de Beleidsregels opiumontheffingen als beveiligingseis. Onder vraag 56 daarentegen bevestigt de aanbestedende dienst dat de genoemde voorwaarden de eisen zijn ten aanzien van de teeltfaciliteit (artikel 6 Beleidsregels opiumontheffingen staat niet vermeld). U stelt daarmee feitelijk een additionele eis in de Nota van Inlichtingen. In het licht van het Max Havelaar arrest van 10 mei 2012 (Case C- 368/10), dient de aanbestedende dienst op het moment dat het een nieuwe eis gaat introduceren bij de Nota van Inlichtingen, de markt hierover te informeren. In het licht van het voorgaande, moet volgens de gegadigde de aanbestedende dienst een gewijzigde opdracht publiceren. Dit lijkt in het belang van alle partijen nu het niet publiceren kan leiden tot rechtsonzekerheid.</p> <p>Zal de aanbestedende dienst overgaan tot een dergelijke nieuwe publicatie? Zo niet, waarom niet?</p>
Vindplaats	Vraag 60 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 43.	Kunt u bevestigen dat op basis van het raamcontract met de huidige leverancier er voor u geen mogelijkheid is om samples/weefselkweek af te nemen en ter beschikking te stellen?
Vindplaats	Vraag 64 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 44.	Als u hiertoe niet bereid bent, welke maatregelen treft u, of heeft u reeds getroffen, om in het verlengde hiervan de verstoring van het 'level playing field' en het non-discriminatiebeginsel te voorkomen?
Vindplaats	Vraag 64 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 45.	Op de Aanbestedende dienst rust de verplichting om zoveel als mogelijk een level playing field te waarborgen. Met uw beantwoording geeft u aan geen enkele bereidheid te hebben om met de huidige leverancier in overleg te treden om te bezien of er mogelijkheden zijn om aan gegadigden samples/weefselkweek ter beschikking te stellen.
	Kunt u bevestigen dat de Aanbestedende dienst hier welbewust van af heeft gezien?
Vindplaats	Vraag 64 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 46.	Op de Aanbestedende dienst rust de verplichting om zoveel als mogelijk een level playing field te waarborgen.
	<ul style="list-style-type: none"> a) Kunt u aangeven op welke IE-rechten u doelt? b) En in hoeverre de Aanbestedende dienst de mogelijkheid van een dwanglicentie heeft onderzocht, als de huidige leverancier niet vrijwillig meewerkt? Kunt u in uw beantwoording mede ingaan op de afwegingen die in dat kader zijn gemaakt vanuit het proportionaliteitsbeginsel, met als uitgangspunt dat in de visie van gegadigde daarmee de doorlooptijd van de aanbestedingsprocedure substantieel kan worden verkort en worden de totale kosten van alle belanghebbenden/betrokkenen bij de aanbestedingsprocedure beperkt.
Vindplaats	Vraag 64 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 47.	Uw beantwoording is ons niet duidelijk; wat wenst u nu exact te ontvangen bij inschrijving?
Vindplaats	Vraag 68 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 48.	In dat geval ontvangen wij graag uw (voorlopige) opgave van de procentuele verdeling (waardering) over prijs en kwaliteit die u voor ogen heeft?
Vindplaats	Vraag 71 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 49.	<p>Onder vraag 72 antwoordt de aanbestedende dienst dat ze thans nog bezig is met het opstellen van het concept beschrijvend document waarbij de nadere uitwerking van het "beste prijs-kwaliteitsverhouding" bepaald dient te worden. Dit is in strijd met artikel 2.66 lid 1 en artikel 2.115 lid 4 van de Aanbestedingswet en artikel 53 en artikel 67(5) van Richtlijn 2014/24. Deze bepalingen vereisen van de aanbestedende dienst om in de aanbestedingsstukken het relatieve gewicht dat hij voor de bepaling van de economisch meest voordelige inschrijving aan elk van de gekozen criteria toekent. De aanbestedende dienst dient daarmee de gunningscriteria en de waardering ervan bekend te maken tijdens de publicatie van de aankondiging van de aanbesteding.</p> <p>Gezien de strijdigheid met de aanbestedingsregels, kan de aanbestedende dienst volledigheidshalve bevestigen dat zij een nieuwe aankondiging van de opdracht publiceert, waarbij ook de gunningscriteria en waardering direct toegankelijk zijn? Zo niet, waarom niet?</p>
Vindplaats	Vraag 72 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 50.	Kunt u aangeven op welke wijze u met de keuze en inrichting van de aanbestedingsprocedure en met name het oordeel om geen limiet te stellen aan het aantal gegadigden, acht heeft geslagen op Voorschrift 3.4A van de Gids Proportionaliteit. Wij maken bezwaar tegen de argumentatie dat u had kunnen kiezen voor een openbare procedure, nu u voorschrijft dat gegadigden substantiële investeringen verrichten. Het lijkt in dat kader passend om het aantal te selecteren gegadigden te beperken tot, bijvoorbeeld een gebruikelijk aantal van vijf gegadigden, om te voorkomen dat teveel partijen kosten en investeringen moeten doen in het kader van de aanbestedingsprocedure. Dit met name ook in het licht van uw beantwoording op vraag 83, te weten dat alle kosten voor rekening van inschrijvers zijn.
Vindplaats	Vraag 74 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 51.	Hoe verhoudt uw opgave over drie proefteelten zich met de beantwoording van vraag 78
Vindplaats	Vraag 78 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 52.	<p>Onder vraag 80 (ook de vragen 81 en 82) van de Nota van Inlichtingen stelt een van de gegadigden de vraag of het mogelijk is om voor beide percelen in aanmerking te komen door in te schrijven met verschillende BV's onder één holding? De aanbestedende dienst antwoordt bevestigend, mits het verzoek tot deelname zelfstandig en onafhankelijk van de andere gegadigden die deel uitmaken van dezelfde holding is opgesteld (voor zowel tussen percelen als binnen één perceel). Dit betekent concreet dat partijen geen weet mogen hebben van elkaars verzoek tot deelname. Echter, wanneer de partijen de vraag stellen of ze met twee partijen mogen inschrijven, dan zijn deze partijen per definitie niet meer zelfstandig en onafhankelijk in hun verzoeken tot deelname. De gegadigden stemmen immers, eventueel via de holding, met elkaar af in te schrijven en op welke percelen.</p> <p>Kan de aanbestedende dienst daarom bevestigen dat gegadigden/inschrijvers worden uitgesloten waarbij deelname door of via de dochterondernemingen en/of de holding wordt gecoördineerd? (zowel tussen de percelen als binnen een perceel)?</p>
Vindplaats	Vragen 80 t/m 82 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 53.	<p>Onder vraag 80 (ook de vragen 81 en 82) van de Nota van Inlichtingen stelt een van de gegadigden de vraag of het mogelijk is om voor beide percelen in aanmerking te komen door in te schrijven met verschillende BV's onder één holding? De aanbestedende dienst antwoordt bevestigend, mits het verzoek tot deelname zelfstandig en onafhankelijk van de andere gegadigden die deel uitmaken van dezelfde holding is opgesteld (voor zowel tussen percelen als binnen één perceel).</p> <p>Indien een holding twee vennootschappen laat deelnemen en dit wordt gecoördineerd, dan is bij voorbaat zeker dat perceel 2 voor gegadigden een nederlaag gaat inhouden. Immers, waarom zou een partij een serieus bedrag investeren in nieuwe variëteiten wetende dat de patiënten toch al aan een andere onderneming toekomen (perceel 1)? Het schakelt de concurrentie dus bij voorbaat uit en is daarom onwenselijk.</p> <p>Is de aanbestedende dienst het hiermee eens? Coördinatie vanuit een holding of tussen gelieerde maatschappijen moet dus al zijn verboden wanneer de holding en de dochtermaatschappijen overleggen over de vraag of überhaupt wordt deelgenomen. Is de aanbestedende dienst het hiermee eens?</p>
Vindplaats	Vragen 80 t/m 82 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 54.	<p>Onder vraag 83 merken wij op dat de kosten worden vergoed in het kader van de opiumontheffing. Dit waarden wij enorm. Gezien de eisen aan de teeltfaciliteit en de proefteelt eisen zijn die voortvloeien uit de Opiumwet en de beleidsregels daarbij, nemen wij aan dat de kosten voor de teeltfaciliteit en de proefteelten ook door de aanbestedende dienst vergoed zullen worden.</p> <p>a) Kan de aanbestedende dienst dit volledigheidshalve bevestigen? Zo niet, waarom niet? b) Kan de aanbestedende dienst ook toelichten – ter voorkoming van discussie achteraf – welke andere kosten door haar in het kader van de opiumontheffing worden vergoed?</p>
Vindplaats	Vraag 83 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 55.	<p>Wij maken bezwaar tegen uw afweging. Door de opzet van de aanbestedingsprocedure jaagt u gegadigden op kosten. Wij begrijpen de keuzes die door de Aanbestedende dienst zijn gemaakt (in de meeste gevallen) en ook dat dit kosten met zich brengt, maar indachtig deze keuzes is het passend dat de Aanbestedende dienst (een deel van de) kosten van inschrijvers vergoedt.</p>
Vindplaats	Vraag 83 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 56.	<p>Het feit dat u de 'kosten' voor een Opiumwetontheffing voor uw rekening neemt kunnen wij niet helemaal plaatsen, tenslotte is de overheid zelf verantwoordelijk voor het verstrekken hiervan en de voorwaarde om hier over te beschikken is door u zelf nota bene verplicht als eis. Dat doet aldus geen afbreuk aan het feit dat gegadigde van mening blijft dat de inspanningen die u vraagt aan gegadigde in deze selectiefase een realistische kostenvergoeding rechtvaardigt, mede vanuit het oogpunt van proportionaliteit. Derhalve het verzoek om dit te heroverwegen?</p>
Vindplaats	Vraag 83 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 57.	<p>De eerste NvI meldt dat een Combinatie onder omstandigheden zowel kan wijzigen tijdens aanbesteding als tijdens de looptijd van de raamovereenkomst. Geldt hetzelfde ook voor derden waarop voor geschiktheidseisen een beroep wordt gedaan en voor onderaannemers? Met andere woorden, mogen onderaannemers en (andere) derden ook tijdens de aanbesteding (na het Verzoek tot deelneming) worden gewijzigd?</p>
Vindplaats	Vragen 85 en 86 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 58.	In uw beantwoording verwijst u terug naar vraag 85, doch de vraag is breder. In hoeverre is het mogelijk om in latere fase onderaannemers toe te voegen, af te laten vallen of onderaannemers te wijzigen?
Vindplaats	Vraag 86 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

VRAAG 59.	De anti collusieverklaring maakt geen onderdeel uit van de checklist; hoe moeten wij daar mee om gaan?
Vindplaats	Vraag 88 Nota van Inlichtingen (ronde 1)

CONCEPT